

Katarzyna Mazur*, Dorota Wierzbicka**
Biblioteka Główna
Uniwersytet Opolski

DZIAŁALNOŚĆ INFORMACYJNO-DYDAKTYCZNA ODDZIAŁU INFORMACJI NAUKOWEJ A PROMOCJA BIBLIOTEKI GŁÓWNEJ UNIwersYTETU OPOLSKIEGO [INFORMATION AND EDUCATIONAL-ORIENTED ACTIVITIES OF THE REFERENCE DEPARTMENT AND THE PROMOTION OF THE MAIN LIBRARY OF THE UNIVERSITY OF OPOLE]

Abstrakt: Ukazano wpływ aktywności Oddziału Informacji Naukowej na kształtowanie pozytywnego wizerunku Biblioteki Głównej Uniwersytetu Opolskiego. Podkreślono konieczność promocji Biblioteki wśród pracowników wszystkich jednostek Uniwersytetu Opolskiego, a także znaczenie działalności OIN dla promowania Uczelni. Przedstawiono rodzaje działalności, zarówno informacyjną, dydaktyczną i wystawienniczą, w tym szczególne znaczenie szkoleń w edukacji informacyjnej, oraz nieustanne udoskonalanie warsztatu pracy przeznaczonego dla pracowników i użytkowników OIN, zwłaszcza elektronicznych źródeł informacji. Podkreślono znaczenie wiedzy zdobytej w bibliotece w odniesieniu sukcesu przez użytkownika. Nakreślono ewaluację zakresu działań OIN pod względem potrzeb i zainteresowań czytelników. Podkreślono zależność między efektywnością pracy OIN a pozytywnym odbiorem działalności Biblioteki Główniej UO.

BIBLIOTEKA AKADEMICKA – ODDZIAŁ INFORMACJI NAUKOWEJ – OPOLE – UŻYTKOWNICY – WARSZTAT INFORMACYJNY

Abstract: The authors present the influence of activities performed by the Reference Department of the Main Library of the University of Opole on creating positive image of this library. They stress the necessity to promote the library among the employees of the whole university and the role of this particular department in promoting the university. Various kinds of possible activities are presented, including information and educational services as well as exhibitions. The emphasis is laid on information instruction and permanent improving of library resources and facilities supporting librarians and users, particularly electronic sources of information. Furthermore, the authors accent the significance of knowledge gained in the library for users' success and evaluate the scope of activities undertaken by the reference department with regards to its users' needs. The attention is also drawn to relations between the performance of this department and positive reception of the performance of the whole library.

ACADEMIC LIBRARY – INFORMATION RESOURCES – OPOLE – REFERENCE DEPARTMENT – USERS

* Mgr KATARZYNA MAZUR, młodszy bibliotekarz w Oddziale Informacji Naukowej Biblioteki Główniej Uniwersytetu Opolskiego; ukończyła historię oraz Studium Przygotowania Pedagogicznego i Studia Podyplomowe z Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa w Międzywydziałowym Centrum Kształcenia i Doskonalenia Pedagogicznego UO. Należy do Koła Bibliotek Naukowych w Opolu przy Zarządzie Okręgu Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich w Opolu. Adres elektr.: kasiam@book.uni.opole.pl

** Mgr DOROTA WIERZBICKA, młodszy bibliotekarz w Oddziale Informacji Naukowej Biblioteki Główniej Uniwersytetu Opolskiego; ukończyła informację naukową i bibliotekoznawstwo na Uniwersytecie Jagiellońskim oraz Studium Pedagogiczne UJ. W ogłoszonej w 2006 r. przez Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich kolejnej edycji konkursu NAGRODA MŁODYCH SBP uzyskała wyróżnienie za pracę magisterską napisaną pod kierunkiem prof. UJ dr hab. Marii Kocójowej pt. *Rycerski Zakon Bibliofilski z Kapitułą Orderu Białego Kruka w Krakowie (1930–2005) na tle informacji o bibliofilstwie w Internecie*. Sekretarz Koła Bibliotek Naukowych w Opolu przy Zarządzie Okręgu Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich w Opolu. Dwie najważniejsze publikacje: (2007) *Bibliofilstwo i Internet*; (2007) *Rola serwisu internetowego w promocji działalności towarzystw bibliofilskich*. Adres elektr.: dorotaw@book.uni.opole.pl

*

* *

Wprowadzenie

Każdy człowiek ma własną definicję sukcesu. Dla niektórych będzie to władza, sława i pieniądze, dla innych kariera naukowa lub po prostu czerpanie satysfakcji z wykonywanej pracy. Jedno jest pewne. Nie da się go osiągnąć w pełni samodzielnie. Sprzyjające otoczenie to jeden z wyznaczników powodzenia w dążeniu do celu. W erze społeczeństwa informacyjnego ważna jest przede wszystkim informacja i aktualna wiedza.

(...) Społeczeństwo informacyjne charakteryzowane jest najczęściej jako społeczeństwo: świadome roli informacji w życiu codziennym, posiadające zagwarantowany wolny dostęp do informacji, współtworzące profesjonalną i rzetelną informację, dobrze i szybko poinformowane i informujące, umiejętnie przetwarzające informacje w wiedzę, wykorzystujące informację dla pomnażania dobrobytu, wykorzystujące informacje w sferze kultury, polityki oraz w innych obszarach życia, posiadające środki techniczne wspomagające dostęp do informacji i jej przetwarzania. [Materska 2007, s. 304].

Organizacją, która zapewnia do niej dostęp jest między innymi biblioteka naukowa. W związku z tym jej znaczenie w odniesieniu przez użytkowników sukcesu zawodowego i naukowego jest nieocenione. Jednak, aby usługi oferowane przez bibliotekę były w pełni wykorzystywane, musi być ona widoczna zarówno we własnym środowisku, jakim jest uczelnia, jak również poza instytucją macierzystą. Udostępniane przez bibliotekę źródła informacji muszą być odpowiednio rozpropagowane i wykorzystane, tak aby w późniejszym czasie stały się kluczem do sukcesu użytkownika. Oddział Informacji Naukowej jest działem, który przede wszystkim odpowiada za promocję biblioteki i udostępnianie źródeł wiedzy. Istnieje ścisła zależność między efektywnością pracy OIN a pozytywnym odbiorem działalności biblioteki.

Warsztat informacyjny

Niebagatelną rolę w odniesieniu sukcesu przez użytkownika biblioteki odgrywa dostęp do informacji.

To, co w przeszłości było źródłem bogactwa – zasoby naturalne, zasoby ludzkie, terytoria – staje się aktualnie mniej przydatne. Najważniejszym źródłem bogactwa jest dziś wiedza, a z nią zasoby informacyjne. [Januszko 2005, s. 108].

Poza tradycyjnym warsztatem informacyjnym, tzn. drukowanymi bibliografiami i wydawnictwami informacyjnymi, Oddział Informacji Naukowej idąc z duchem czasu, oferuje elektroniczne źródła wiedzy, skierowane zarówno do studentów, jak i do pracowników naukowych. Oferowany warsztat pracy dobierany jest według potrzeb czytelników. Przed ewentualnym zakupem każdej bazy danych przeprowadzane są testy, mające na celu ustalenie stopnia zainteresowania daną bazą. Informacje dotyczące aktualnie przeprowadzanych testów umieszczane są na stronie WWW Biblioteki Głównej oraz Uniwersytetu Opolskiego, ponadto rozsyłane są wiadomości e-mail do wszystkich dziekanatów oraz sekretariatów katedr z powiadomieniem o ich rozpoczęciu testów. W przypadku książek elektronicznych na stronie Biblioteki Głównej oraz Uniwersytetu Opolskiego umieszczane są, oprócz informacji o testach, również formularze umożliwiające przedstawienie propozycji zakupu książek

niezbędnych dla procesu dydaktycznego. Formularz jest przeznaczony zarówno dla studentów, jak i pracowników naukowych. Po zakończeniu testu zamawiane są statystyki wykorzystania danej bazy i na ich podstawie dokonuje się ewentualnego zakupu.

Pracownicy Oddziału redagują również stronę domową Biblioteki, gdzie każdy zainteresowany może znaleźć, oprócz ogólnych wiadomości związanych z działalnością Biblioteki, kompletną informację na temat dostępów do katalogu ALEPH oraz zakupionych i aktualnie testowanych baz dostępnych w sieci Uniwersytetu Opolskiego, a także bibliograficznej bazy danych *Pedagog* przygotowywanej przez pracowników Oddziału Informacji Naukowej BG UO.

Nie tylko istotne jest dopasowywanie do potrzeb użytkowników i poszerzanie warsztatu informacyjnego, ale również skuteczne informowanie o nim czytelników i umiejętne zachęcanie do korzystania. W tym celu przede wszystkim przeprowadzane są różnego rodzaju szkolenia.

Działalność dydaktyczno-metodyczna

The traditional pattern of libraries being a repository of books, journals and related materials where library staff answer the questions posed by readers or users is changing. (...) library users are now less passive in their behaviour and increasingly wish to be involved in the information retrieval process. Frequently information sourcing is electronic. (...) Library and information professionals are tasked with enabling their end-users to fully exploit all aspects of the library service available to them plus tutoring them in information skills to empower their use of a variety of information sources. [Poyner 2005, s. 1–2].

Pracownicy Oddziału Informacji Naukowej przygotowują i przeprowadzają szkolenia dla studentów oraz pracowników naukowych Uniwersytetu Opolskiego. Dzięki sieci WWW użytkownicy mają dostęp do źródeł elektronicznych bez ograniczeń. Mogą z nich korzystać w wybranym przez siebie czasie i miejscu, bez konieczności przebywania w bibliotece.

Sytuacja ta zobowiązuje biblioteczne Oddziały Informacji Naukowej w uczelniach do organizacji szkoleń obejmujących technologię wyszukiwania informacji w źródłach elektronicznych. Szkolenia takie organizowane są bądź w grupach powiązanych ze sobą statusem naukowym (profesorowie, adiunkci, doktoranci, magistranci, studenci) bądź zainteresowaniami specjalistycznymi (np. biologzy, fizycy, lekarze, geografowie i inni). Szkolenia, w zależności od stopnia zaawansowania, możliwości aparatów wyszukiwawczych, posiadanych baz danych oraz rzeczywistych potrzeb, obejmują różne zakresy materiału. [Żmigrodzki 2006, s. 267].

Najczęściej na tego typu spotkaniach, po uprzedniej konsultacji z wykładowcą lub dyrektorem danego Instytutu, prezentowane są źródła informacji niezbędne dla studentów danego roku i kierunku. Szkolenia mają charakter długofalowy. Począwszy od przysposobienia bibliotecznego na pierwszym roku, po porady związane z pisaniem pracy magisterskiej. Na przełomie kwietnia i maja, czyli w okresie nasilenia zainteresowania pisaniem prac dyplomowych, uruchamiany jest nawet specjalny punkt konsultacyjny, w którym stale można otrzymać pomoc w sporządzeniu bibliografii oraz przypisów. Przeprowadzamy również na bieżąco szkolenia indywidualne użytkowników. Istnieje także możliwość zamawiania indywidualnych zajęć dla pracowników.

Największym zainteresowaniem cieszą się szkolenia dotyczące wprowadzonego we wrześniu 2007 r. nowego systemu katalogowego ALEPH, baz danych dostępnych z komputerów sieci Uniwersytetu Opolskiego oraz źródeł informacji znajdujących się w sieci www. Szkolenia mają charakter warsztatowy. Pracownicy OIN kładą

nacisk na przekazanie przede wszystkim umiejętności praktycznych, a nie teoretycznych. Użytkownik po odbyciu szkoleń powinien samodzielnie wyszukiwać potrzebnych mu informacji.

Na prośbę wykładowców przeprowadzane są zajęcia z wyszukiwania informacji w drukowanych bibliografiach dziedzinowych niezbędnych na danym kierunku studiów, ponieważ jak słusznie zauważyła Halina Ganińska, dyrektor Biblioteki Głównej Politechniki Poznańskiej,

Ważne jest również kształtowanie postaw i opinii użytkownika indywidualnego w zakresie wrażliwości na innowacje i nowoczesne warunki działań, pojawiające się w środowisku informacyjnym, ale także uwzględnianie tradycyjnych sposobów i form działania. [Ganińska 2004, s. 37].

Pracownicy Oddziału Informacji Naukowej BG UO stale starają się udoskonalać oferowane usługi i warsztat informacyjny, wsłuchując się w opinie użytkowników. Ewentualne niedociągnięcia, które z pewnością się pojawiają, są na bieżąco wylapywane i poprawiane, tak aby w pełni usatysfakcjonować czytelnika.

Bazy bibliograficzne tworzone przez Oddział Informacji Naukowej BG UO

Jednym z zadań związanych z działalnością naukową pracowników Oddziału Informacji Naukowej jest sporządzanie bibliografii dorobku naukowego pracowników uczelni.

Bibliografia dorobku piśmienniczego, obok funkcji dokumentowania działalności naukowej stanowi jedno ze źródeł informacji, które podobnie, jak inne źródła, powinno być udostępniane. Cel upublicznienia dorobku naukowego realizowany jest niemal we wszystkich bibliotekach uczelni państwowych [Sójkowska 2006, dok. elektr.].

Promowanie wyników pracy naukowej pracowników uczelni przyczynia się do popularyzacji ich dokonań. Baza „Kartoteka publikacji pracowników naukowych Uniwersytetu Opolskiego” jest wykorzystywana przez pracowników naukowych, jako wiarygodne źródło własnego dorobku naukowego, jak również przez studentów, którzy poszukują w niej publikacji swoich wykładowców. Jest tworzona na podstawie katalogu Wydawnictwa Uniwersytetu Opolskiego, Przewodnika Bibliograficznego i Bibliografii Zawartości Czasopism, serwisów www Instytutów UO oraz własnych zbiorów bibliotek UO. Opis bibliograficzny jest sporządzany zgodnie z obowiązującą normą. W bazie umieszczane są zarówno książki, jak i artykuły oraz materiały konferencyjne. Wyszukiwanie odbywa się za pomocą nazwiska autora oraz tytułu publikacji. Baza jest tworzona w wersji elektronicznej od 2004 r. Posiada swój odpowiednik w postaci kartoteki udostępnianej do wglądu w Oddziale Informacji Naukowej.

Drugą bazą opracowywaną przez pracowników OIN jest tzw. „Kartoteka wycinków prasowych dotyczących działalności Uniwersytetu Opolskiego”. Podstawę źródłową stanowią dzienniki regionalne i wybrane ogólnopolskie, m.in. *Nowa Trybuna Opolska*, *Gazeta Wyborcza*, *Dziennik Zachodni*, *Rzeczpospolita*. Tak jak w przypadku „Kartoteki publikacji pracowników naukowych” opisy bibliograficzne sporządzane są zgodnie z normą. Wyszukiwanie odbywa się za pomocą haseł przedmiotowych tworzonych według „Słownika języka haseł przedmiotowych Biblioteki Narodowej”, jak również nazwiska autora oraz tytułu artykułu. Baza w wersji elektronicznej istnieje od 2000 r., natomiast samą kartotekę sporządza się od momentu powstania uczelni. Aktualizacja odbywa się na bieżąco. Obie bazy mają zasięg lokalny, jednak wychodząc naprzeciw oczekiwaniom użytkowników istnieją plany zamieszczenia ich w internecie.

Poza dwoma kartotekami funkcjonuje również system informacyjno-wyszukiwawczy „Pedagog”. Zawiera opisy bibliograficzne książek, artykułów, aktów prawnych, prac doktorskich i habilitacyjnych, referatów z konferencji naukowych i innych dokumentów publikowanych w języku polskim lub przetłumaczonych na język

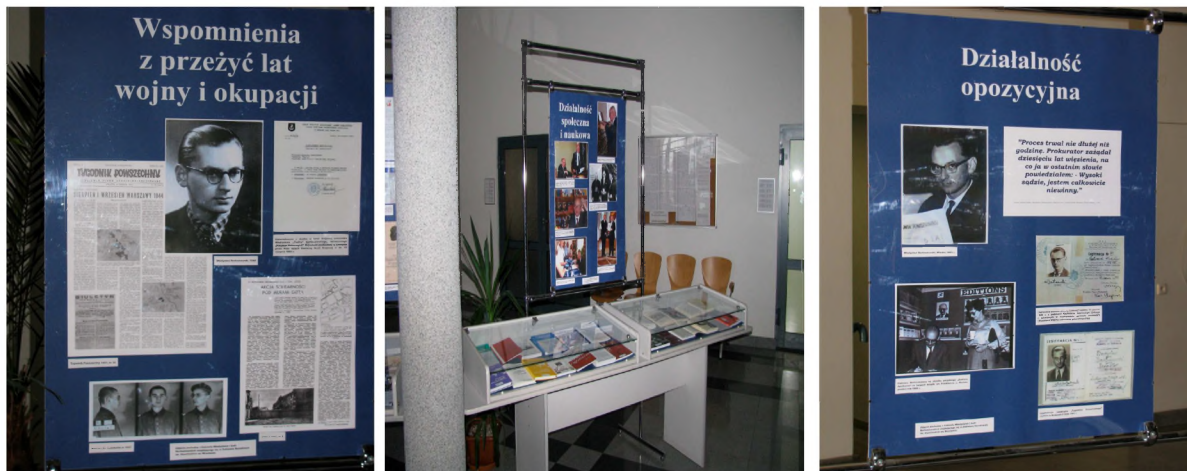
polski, z zakresu pedagogiki opiekuńczo-wychowawczej, wychowania przedszkolnego, edukacji wczesnoszkolnej oraz dyscyplin pokrewnych. Interfejs bazy pozwala na zestawienie literatury według nazwisk autorów, tytułów książek i artykułów, słowa kluczowego, wydawnictw, tytułów czasopism, roku wydania. Zbiór obejmuje literaturę polską od 1990 r. i jest aktualizowany na bieżąco. Opisy sporządzane są, tak jak w przypadku kartotek, z autopsji. Baza „Pedagog” posiada swój „Słownik słów kluczowych”, który jest „uzupełniany w trakcie rozbudowy systemu, a także w miarę pojawiania się w naukach pedagogicznych nowych zagadnień” [Matwiejczuk, Okoń 2002, s. 7–9]. Od września 2007 r. „Pedagog”, na życzenie użytkowników, jest dostępny w systemie ALEPH. Wcześniej funkcjonował w formie elektronicznej na stronie www Biblioteki Głównej Uniwersytetu Opolskiego.

Bazy tworzone przez pracowników Oddziału Informacji Naukowej Biblioteki Głównej UO stanowią przewodnik po zasobach bibliotecznych, stając się jednocześnie ważnym kanałem komunikacji między biblioteką, a użytkownikami.

Wystawiennictwo

W literaturze przedmiotu poruszane jest zagadnienie kształtowania pozytywnego wizerunku bibliotek za pomocą organizowanych przez nie wystaw. Przykładowo według Małgorzaty Tarki z Biblioteki Głównej Akademii Morskiej w Szczecinie jedną z form public relations w bibliotekach jest wystawiennictwo, np. „stałe ekspozycje ilustrujące historię biblioteki, wystawy tematyczne i okolicznościowe, wystawki nowości.” [Tarka 2007, dok. elektr.]. Oddział Informacji Naukowej Biblioteki Głównej UO bierze aktywny udział w tego rodzaju promocji biblioteki i jednocześnie uczelni. Jednym ze znaczących wydarzeń naukowych na uniwersytecie jest cykl „Złotej Serii Wykładów Otwartych” organizowanych w głównej mierze przez pracowników OIN. Związane jest to przede wszystkim z zaprezentowaniem sylwetki i twórczości prelegenta. Przygotowywane są zaproszenia, plakaty oraz wystawy o działalności naukowej osoby wygłaszającej wykład. Materiały pochodzą ze zbiorów Biblioteki Głównej i bibliotek specjalistycznych sieci UO. Biblioteka również czynnie włącza się w uroczystości związane ze Świętem Uniwersytetu Opolskiego oraz corocznym przyznawaniem doktoratów *honoris causa*. Z tej okazji przygotowana jest okazala wystawa związana z życiem i twórczością uhonorowanych. Prestiż uroczystości wymaga wyjątkowych przygotowań. Materiały eksponowane w gablotach pochodzą nie tylko ze zbiorów bibliotek sieci UO. Ponadto podejmowana jest także współpraca z plastykiem, tak aby efekt końcowy w pełni uświetniał uroczyste obchody. Przykładowo w 2008 r. doktoraty honorowe Uniwersytetu Opolskiego otrzymali prof. dr hab. Dorota Simonides, wybitna opolska znawczyni folkloru śląskiego oraz prof. Władysław Bartoszewski, polityk, mąż stanu, pisarz i publicysta oraz niezwykła osobowość i autorytet. Z tej okazji wykorzystano eksponaty pochodzące z Gabinetu Władysława i Zofii Bartoszewskich znajdującego się w Zakładzie Narodowym im. Ossolińskich oraz archiwum domowego Doroty Simonides. Wystawa cieszyła się dużym zainteresowaniem, spełniając w ten sposób postulat edukowania użytkowników biblioteki oraz promowania pracowników uniwersytetu, gdyż prof. Simonides przez wiele była związana z opolską Alma Mater. Uroczystości te pozostawiły również swój oddźwięk w mediach lokalnych, promując w ten sposób Bibliotekę oraz Uniwersytet Opolski.

1. Fot. Wystawy w Bibliotece Uniwersytetu Opolskiego 2007 r.

Poza wystawami wpisanymi na stałe do kanonu działalności pracowników Oddziału Informacji, przygotowywane są ekspozycje okolicznościowe związane z przypadającymi aktualnie rocznicami oraz wydarzeniami, które wymagają upamiętnienia i popularyzacji. Za przykład mogą posłużyć dwie wystawy: „Dziesięć lat temu – wielka powódź 1997 roku” oraz „Oni tam byli... 85 rocznica powstania w Opolu I Dzielnicy Związku Polaków w Niemczech, 70 rocznica Kongresu Polaków w Niemczech”. Pierwsza nich związana była z rocznicą powodzi, która nawiedziła m. in. Opolszczyznę w lipcu 1997 r. Podczas kataklizmu w znacznym stopniu ucierpiały zbiory Biblioteki Głównej. Celem wystawy było upamiętnienie tragicznych wydarzeń, ale przede wszystkim ogromnej mobilizacji pracowników Biblioteki oraz wszystkich ludzi dobrej woli, którzy pomogli odbudować zniszczony księgozbiór oraz pomieszczenia. Na drugiej wystawie, związanej z obchodami powstania i działalności Związku Polaków w Niemczech*, wyeksponowano materiały pochodzące z archiwum organizacji, tzw. „Archiwum Rodła”, znajdującego się w Bibliotece Głównej Uniwersytetu Opolskiego. Jest to zbiór archiwalny, który cieszy się dużym zainteresowaniem, zarówno wśród studentów, jak i naukowców oraz jest przedmiotem licznych badań.

Biblioteka, jak każda organizacja, spełnia w swoim otoczeniu określoną rolę. Zaspakaja potrzeby indywidualne lub zbiorowe, rozwija proces edukacji, ma istotny wpływ na kształtowanie się postaw społecznych. Elementy te wpływają na ukształtowanie się wyobrażeń o tym, czym jest, a czym nie jest biblioteka, a także jaki jest jej stosunek do otoczenia. Wyobrażenia te mają wpływ na stosunek do biblioteki, jej rzeczywistych i potencjalnych użytkowników oraz osób i organizacji, które wpływają na działalność tej placówki. [Huczek 2004, dok. elektr.].

Wystawy przygotowywane przez pracowników Oddziału Informacji Naukowej spełniają rolę edukacyjną i popularyzatorską. Promowane są przede wszystkim wydarzenia z życia uczelni oraz dorobek naukowy pracowników uniwersytetu. Mają na celu wzbudzenie w odwiedzających zainteresowania prezentowaną tematyką i a tym samym pogłębiania ich ogólnej wiedzy.

* Związek Polaków w Niemczech (ZPwN) – organizacja polonijna założona w 1922 r. na terenie Niemiec, zrzeszająca ludność polską w celu uniknięcia wynarodowienia i kultywowania rodzimych tradycji.

Wydawnictwo informacyjno-promocyjne

Według Danuty Bromowicz z Instytutu Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa UJ:

Zadaniem każdej biblioteki jest nie tylko udostępnianie użytkownikom jej zasobów, ale także informowanie o posiadanych przez nią zasobów i zawartym w nich bogactwie tematów [Bromowicz 2007, dok. elektr. CD-R].

W tym właśnie celu pracownicy Oddziału Informacji Naukowej sporządzają liczne ulotki informacyjne, ułatwiające użytkownikom poruszanie się po Bibliotece Głównej oraz bibliotekach specjalistycznych sieci Uniwersytetu Opolskiego, jak również pomagające w obsłudze katalogu bibliotek UO w systemie ALEPH.

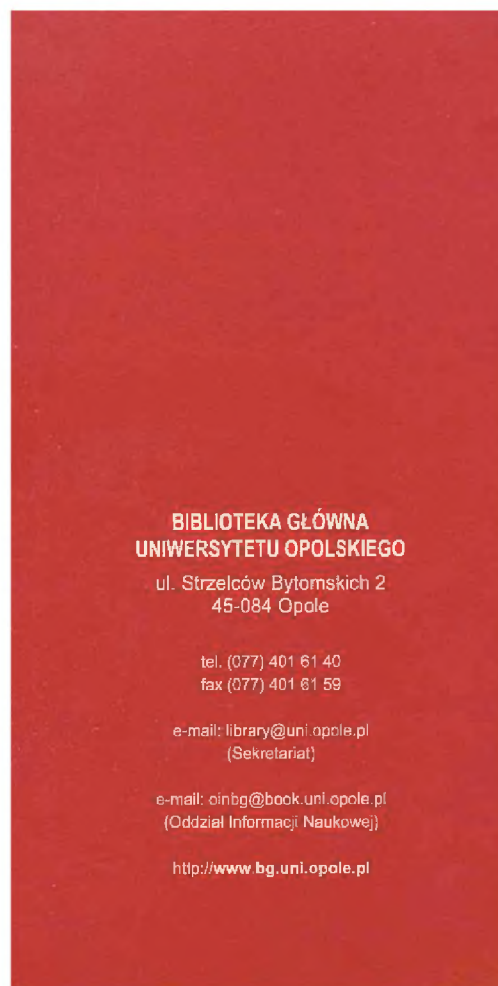
Bardzo ważne przy opracowywaniu takich materiałów jest adresowanie ich do konkretnego odbiorcy – uniwersalne publikacje są po prostu dla nikogo i nie spełniają swej podstawowej funkcji informacyjno-promocyjnej. (...) Zdefiniowanie celu, jaki spełniać ma opracowywana publikacja, pomoże też zarówno w doborze materiału, jak i w wyborze formy. [Wanke-Jerie, Wanke-Jakubowska 2004, dok. elektr.].

Ulotki informujące o bibliotece skierowane są do użytkowników mających po raz pierwszy styczność z tą instytucją. W związku z tym pisane są prostym językiem, zawierają podstawowe treści, które mają ułatwić stawianie pierwszych kroków na gruncie biblioteki akademickiej. Podobnie w przypadku informacji o katalogu bibliotecznym w nowym systemie ALEPH. Broszurka zawiera niezbędne informacje ułatwiające dostęp do zbiorów bibliotecznych: wyszukiwanie i zamawianie, przeglądanie zbiorów za pomocą różnorodnych opcji wyszukiwawczych i indeksów, a także sprawdzanie stanu własnego konta. Ulotki znajdują się w wolny dostęp przy każdym stanowisku komputerowym, a także służą jako materiały wspomagające proces dydaktyczny, gdyż rozdawane są podczas szkoleń.

Niezbędnym elementem każdej wystawy są foldery, czyli według definicji z Wielkiej Encyklopedii PWN: „niewielki druk informacyjno-reklamowy; (...) wydawany zwykle w efektownej szacie graficznej (ilustracje, często barwne, mapki), w formie broszury lub składanki (leporella)” [Folder 2002, s. 225]. Pełnią one istotną rolę w promowaniu biblioteki, informując o organizowanych przez nią wydarzeniach i zachęcając do brania w nich udziału. Przede wszystkim mają na celu podanie podstawowych informacji dotyczących wystawy, m.in. czasu i miejsca oraz wprowadzenie w jej tematykę. Stanowią swego rodzaju przewodniki po wystawie, zawierając uporządkowane informacje i najważniejsze fakty związane jej z przedmiotem. Mają zachęcić czytelników do spędzania na wystawie wolnego czasu i zainteresowania się jej przedmiotem. Z powodu swojego reklamowego charakteru muszą posiadać atrakcyjną szatę graficzną.

Znaczącym wydawnictwem informacyjno-promocyjnym autorstwa pracowników Informacji Naukowej BG UO jest „Informator – katalogi i bazy danych dostępne w lokalnej sieci internetowej Uniwersytetu Opolskiego”. Ma służyć użytkownikom jako kompendium wiedzy na temat czasopism i książek elektronicznych dostępnych w ogólnouniwersyteckiej sieci komputerowej. Zawarte są w nim informacje na temat problematyki i zasięgu chronologicznego każdej z baz, jak również miejsca dostępu oraz częstotliwości aktualizowania znajdujących się w nich informacji. Informator posiada dodatkowo dziedzinowy indeks baz danych ułatwiający czytelnikom dobór źródeł elektronicznych do przedmiotu badań.

2 Fot. Informator Biblioteki Uniwersytetu Opolskiego

Zarówno foldery, jak i wszelkiego rodzaju informatory odgrywają istotną rolę w promocji biblioteki, ponieważ informują o organizowanych przez nią wystawach i posiadanych zbiorach. Z tego powodu są pomocne w zdobywaniu nowych użytkowników, także spoza uczelni.

Podsumowanie

(...) jeśli utrwalona myśl ludzka (dorobek) stanowi informację, to upowszechnianie tego dorobku oznacza upowszechnianie informacji. To, że biblioteka współdziała w rozwoju nauki, gospodarki, kultury i oświaty oznacza, że społeczeństwu, które informacji potrzebuje, biblioteka zapewnia do niej dostęp. Biblioteki współtworzyły więc społeczeństwo informacyjne zanim wyrażenie to zaczęło oznaczać określone koncepcje społeczeństwa. [Kurek-Kokocińska 2001, s. 62].

Edukacja permanentna to systematyczne podnoszenie poziomu wiedzy i kwalifikacji. Tymczasem to biblioteka właśnie oferuje źródła informacji. Pochodząca z nich wiedza, odpowiednio wykorzystana, pozwala odnieść sukces, ponieważ w społeczeństwie informacyjnym bez kompetencji i aktualnych informacji grozi jego członkom wykluczenie społeczne oraz bezrobocie. Jednak, aby skorzystać z zasobów i usług oferowanych przez bibliotekę, użytkownik musi być o nich dobrze poinformowany. Z tego powodu ich promocja, która w dużej mierze zależy

od pracy pracowników Oddziału Informacji Naukowej, jest bardzo istotna. Jak słusznie zauważyła profesor Wanda Pindlowa z IINiB UJ „Biblioteka może (...) ze swoimi możliwościami wychowawczymi (...) pomóc ludziom uzyskać wiarę w siebie i radość z poznawania nowych zjawisk i metod (...)” [Pindlowa 2007, s. 39]. A wiara w siebie i wiedza to w dzisiejszych czasach klucz do sukcesu użytkowników biblioteki.

Wykorzystane źródła i opracowania

- Bromowicz, D. (2007). Wydawnictwa informacyjne Biblioteki Jagiellońskiej z lat 1982–2007 towarzyszące wystawom. [W:] Kocójowa, M., red. Przenikanie i rozpowszechnianie idei oraz doświadczeń: zagadnienia międzynarodowego bibliotekoznawstwa porównawczego [dok. elektr. CD-R]. Kraków: IINiB UJ. ISBN 978-83-921593-2-2 [odczyt: 15.03.2008].
- Ganińska, H. (2004). Informacyjny model naukowej biblioteki technicznej. [W:] Kocójowa, M., red. (2004). Przestrzeń informacji i komunikacji społecznej. Kraków: Wydaw. UJ, s. 34–39.
- Huczek, M., dok. elektr. (2004). Public relation a wizerunek biblioteki. <http://www.ebib.oss.wroc.pl/2004/56/huczek.php> [odczyt: 15.03.2008].
- Januszko, W. (2005). Czy podążanie współczesnych społeczeństw w stronę struktur sieciowych stwarza szansę czy zagrożenie? [W:] Sosińska-Kalata, B.; M. Przystek-Samokowa, red. (2005) Od informacji naukowej do technologii społeczeństwa informacyjnego. Warszawa: SBP, s. 107–113.
- [Od redakcji:] Jaskowska, M. Public relations w bibliotekach. Kraków: Wydaw. UJ, 224 s.
- Kurek-Kokocińska, S. (2001). Społeczeństwo biblioteczne jako społeczeństwo informacyjne. *Zagadnienia Informacji Naukowej* nr 2, s. 43–63.
- Materska, K. (2007). Informacja w organizacjach społeczeństwa wiedzy. Warszawa: SBP, 405 s.
- Matwiejczuk, W.; H. Okoń (2002). PEDAGOG – słownik słów kluczowych bibliotecznego systemu informacyjno-wyszukiwawczego. Opole: Wydaw. UO, 155 s.
- Pindlowa, W. (2007). Wychowanie przez bibliotekę. [W:] Leończuk, J., red. (2007). Od księgoznawstwa przez bibliotekoznawstwo do nauki o informacji XXI wieku. Białystok: Książnica Podlaska im. Łukasza Górnickiego, s. 35–39.
- Poyner, A. (2005). Enabling End-Users. Oxford: Chandos Publishing, 147 s.
- Sójkowska, I., dok. elektr. (2006). Bibliografia dorobku naukowego pracowników uczelni – tradycyjne i nowoczesne metody udostępniania. <http://www.ebib.info/2006/71/sojkowska.php> [odczyt: 15.03.2008].
- Tarka, M., dok. elektr. (2007). Public relations w bibliotece. <http://www.ebib.info/2007/84/a.php?tarka> [odczyt: 15.03.2008].
- Wanke-Jerie, M; M. Wanke-Jakubowska, dok. elektr. (2004). Duży sukces małym kosztem. <http://ebib.oss.wroc.pl/2004/56/jakubowska.php> [odczyt: 15.03.2008].
- Wielka Encyklopedia PWN (2002). Warszawa: PWN. T. 9. (Hasło: *folder*).
- Żmigrodzki, Z., red. (2006). Informacja naukowa. Warszawa: SBP, 318 s.